

Nr 175.

Av herr **Hellberg**, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ny giftermålsbalk m. m.*

I det för årets riksdag framlagda regeringsförslaget (prop. nr 15) till ny giftermålsbalk stadgar 5 kap. § 15, att hustrun vid vigseln skall erhålla mannens släktnamn och endast på särskild ansökan hos Konungen kan få tillstånd att bära sitt eget namn — i förening med mannens.

Om denna bestämmelse bliver lagfäst, berövas Sveriges kvinnor en rättighet, som de för närvarande äga och länge ägt. Sedan urminnes tid ha gifta kvinnor i vårt land burit sitt eget släktnamn. Det kan vara nog att erinra om Sten Sture den yngres maka, vilken i vår historia är känd icke under hans utan under sitt namn: Kristina Gyllenstjerna. Och ännu lär i vissa delar av vårt land det vara vanligt att gifta kvinnor bevara sitt »flicknamn». Den allmänna seden har visserligen blivit, att vid giftermål hustrun antager mannens namn. Men undantag förekomma. Och på den senaste tiden har i samband med de ökade möjligheter till självständig verksamhet, som öppnats för kvinnorna, ett nytt motiv för deras rätt att behålla sitt eget släktnamn även som gifta tillkommit. De kunna, innan de ingå äktenskap, ha skapat sig en ställning, som betecknas av deras namn: som affärsidkare, läkare, skådespelerskor, konstnärinnor, författarinnor o. s. v. Och då kan det för dem lätt medföra inte blott en del förvecklingar och obehag, utan även direkta förluster att nödgas byta namn. Måste ombyte till följd av omgifte ske mer än en gång, blir det desto olägligare. Den alternativa möjlighet, som regeringsförslaget anvisar: tillstånd att använda eget namn i förening med mannens, gör saken föga bättre. Dispensvägen är alltid otrevlig och besvärlig, och ett dubbelnamn — i och för sig ett litet oting — kan lika väl medföra oklarhet, missförstånd och misstag.

Överhuvud står det i strid mot den frihet och likställighet med männen, som särskilt den allra senaste tiden skänkt kvinnorna, att nu vilja fråntaga dem den rätt till sitt eget namn även som gifta, vilken de allt hitintills åtnjutit. Förr i tiden, när hustrun var så tämligen rättslös och närmast betraktades som ett bihang till sin man, hade det varit mer i överensstämmelse med rådande förhållanden, om hon saknat denna rätt. Om den så förut varit henne förmenad, hade det varit i sin ordning att nu införa den i den nya äktenskapslagen. Men när hon nu i stället äger den, blir det en desto besynnerligare motsägelse att borttaga den genom en lag, som i övrigt avser att öka hennes självständighet.

Att behålla det namn man en gång fått bör vara vars och ens, varje kvinnas liksom varje mans, rättighet. Det har så varit hittills och bör så förbli. All sannolikhet talar för att med kvinnornas utsträckta självförsörjning, med deras allt allmännare utövning av självständig verksamhet den värdigheten skall komma att kännas för många av dem allt mera behövlig. Och i varje fall bör den inte upphävas genom något lagförbud, utan gestaltningen av förhållandet mellan makarne i härberörda avseende bör framdeles som hittills lämnas åt sedens fria utveckling. Äktenskapet bör betraktas som en enskild angelägenhet, vilken inte medför någon lagtvungen påföljd för kontrahenternas verksamhet i samhällslivet.

På nu anförda skäl får jag alternativt hemställa,

antingen och hålst att § 15 i kap. 5 av det framlagda regeringsförslaget till giftermålsbalk utgår,
eller, om detta yrkande inte kan bifallas, att nämnda paragraf omformas så, att den lämnar kvinnan frihet att vid äktenskapets avslutning bestämma, om hon skall bära sitt eget eller mannens släktnamn.

Stockholm den 21 januari 1920.

Mauritz Hellberg.